

10. Объем импорта электроэнергии странами мира [Электронный ресурс] – Режим доступа до документа : <http://total-rating.ru/58-obem-importa-elektroenergii-stranami-mira.html>

Стаття надійшла: 16.02.2015 р.

Рецензент: д.е.н., доц. Горювий Д.А.

УДК 338.2:330.46:330.322(477)

JEL Classification O 018

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ЛЬВІВЩИНИ

Шумська І.Ю., аспірант

Львівський національний університет імені Івана Франка

Анотація. У статті наведено характеристики особливостей, а також здійснено оцінку іноземного інвестування Львівщини у сучасних умовах. З цією метою використовувались економіко-статистичні інструменти, а саме метод абсолютних, відносних та середніх величин, графічний метод.

Оцінку інвестицій зовнішньоекономічної діяльності Львівської області проведено за такими напрямками: динаміка залучення іноземних інвестицій; напрями інвестування; структура надходжень іноземних інвестицій; вилучення іноземного капіталу; країни-інвестори; боргові інструменти; інвестиційні індикатори у стратегії розвитку області.

На думку автора, матеріали даної статті є реальною інформаційною підтримкою управлінських рішень, спрямованих на розвиток інвестиційної активності суб'єктів підприємництва на Львівщині, а відтак – її сталого розвитку в інтересах громади, бізнесу та української держави.

Незважаючи на політичні зміни, що зараз відбуваються в Україні, та вибір європейського вектору розвитку, очікувати значного припливу приватного іноземного капіталу найближчим часом (в коротко-терміновій перспективі) все ж не варто. Адже інвестиційний ринок України є надто ризикованим для вкладень великого капіталу, що не дозволяє зарубіжним компаніям будувати довгострокові плани. У нинішній ситуації інвестори змушені шукати альтернативу гарантованого збереження та примноження своїх активів.

У майбутньому за умови проведення реформ і стабілізації економічної та політичної ситуації приплив прямих іноземних інвестицій в область буде мати тенденцію до збільшення. Однак, навіть за оптимістичними прогнозами цього слід чекати не швидше 2016 року. До того часу вкладення капіталу в підприємства Львівщини здебільшого будуть здійснювати інвестори, які вже мають досвід такої співпраці і адаптувалися до нестабільних і непередбачуваних умов ведення бізнесу в Україні.

Ключові слова: інвестиції, прямі іноземні інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість, інвестиційна активність.

CHARACTER OF PECULIARITIES OF FOREIGN INVESTMENT OF LVIV REGION

Iryna Shumska., post-graduate

Ivan Franko Lviv National University

Summary. This article shows a character of peculiarities and valuation of foreign investment of Lviv region under contemporary conditions. With this aim economical-statistical instruments were used. There is method of absolute quantity, method of relative and average quantity, graphical method.

Estimation of investments of Lviv region's external economical activity was done by such directions: dynamics of enlisting of foreign investments; directions of investments; structure of foreign investment arrivings; separating of foreign capital; countries-investors; indebt instruments; investment indicators in strategy of region development.

On author's opinion, the materials of this article are real information support of administrative decisions, which are directed on development of investment activity of business subjects in Lviv region. And they are directed on its constant development for community interests and business interests of Ukrainian country.

In spite of political changes, which are in Ukraine now, and choice of Europe development, it is not worth to expect soon great arriving of private foreign capital. Investment market of Ukraine is too of risk for investments of great capital, that doesn't let foreign companies to build long-term plans. In nowadays situation investors must search alternative of guaranteed saving and increasing of their assets.

In future, under condition of reform institution and stabilization of economical and political situation, arriving of direct foreign investments to the region will have tendency to increasing. But even with optimistic forecasts it

shouldn't be expected by 2016. Till that time investment of capital in enterprises of Lviv region will be mostly made by investors, who already has experience of such cooperation and adapted for unstable and unforeknown conditions of business making in Ukraine.

Keywords: investments, direct foreign investments, investment activity, investment attraction.

Постановка проблеми. В умовах сьогодення особливо важлива роль в економічному розвитку відводиться іноземному капіталу. Він дає змогу розвивати великомасштабні проекти, отримувати передові технології і сучасне обладнання, опанувати нові маркетингові стратегії та ринки збуту. Це особливо важливо, з огляду на нестачу внутрішніх економічних ресурсів, необхідних для активізації інвестиційної діяльності та проведення структурної перебудови економіки регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам здійснення іноземного інвестування в Україні приділяють увагу багато вчених економістів та практиків, зокрема: А. Рабінович (досліджує правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності) [1]; М. Воронов (вивчає механізми залучення інвестицій для регіонального розвитку) [2]; К. Єрмілова (розглядає прямі іноземні інвестиції в умовах формування глобального економічного простору) [3]; Н. Обушна (значну увагу акцентує на державному регулюванні прямих іноземних інвестицій в Україні) [4]; Р. Слав'юк (здійснює оцінку впливу іноземного капіталу на розвиток регіону) [5]; І. Матюшенко (коло наукових інтересів – іноземні інвестиції у підприємницькій діяльності нашої держави) [6]; Г. Васильченко (займається розробкою технологій залучення прямих іноземних інвестицій у територію) [7]; В. Кравців (вивчає проблеми залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України, а також цікавиться політикою активізації даного процесу) [8]; Т. Кублікова (розглядає прямі іноземні інвестиції як стратегію розвитку України) [9] та ін..

Невирішені складові загальної проблеми. Проблематика дослідження є актуальною, оскільки, здійснивши аналіз іноземного інвестування у Львівську область, можна отримати цілісну картину щодо інвестиційної привабливості регіону для іноземних інвесторів, зробити цінні висновки, а також розробити корисні рекомендації.

Формулювання цілей статті. Метою написання статті та проведення дослідження є здійснення оцінки іноземного інвестування на Львівщині, а також з'ясування доцільності надходження прямих іноземних інвестицій в економіку даного регіону.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення таких завдань:

- з'ясувати сутність поняття „прямі іноземні інвестиції”;
- здійснити аналіз іноземного інвестування на Львівщині у 2013 році;
- розробити систему заходів спрямованих на активізацію іноземного інвестування українських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прямі інвестиції, як категорія міжнародної інвестиційної діяльності, є компонентом платіжного балансу і міжнародної інвестиційної позиції, які відображають фінансові потоки та загальні обсяги фінансових зобов'язань і вимог між країнами. Пряма інвестиція відображає прагнення інституційної одиниці – резидента однієї країни, здійснювати контроль або суттєвий вплив на діяльність підприємства, що є резидентом іншої країни [10].

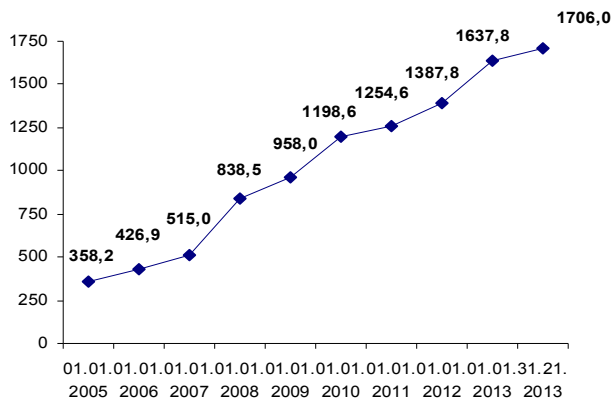
Динаміка надходжень прямих іноземних інвестицій у Львівську область характеризується значними обсягами залучення капіталу в 2007-2009 роках та зниженням інвестиційної активності іноземних інвесторів в останні роки. Виняток становить 2012 рік, коли суттєві обсяги надходження інвестицій були обумовлені придбанням нерезидентами корпоративних прав у результаті приватизації державного майна.

У 2013 році в економіку Львівщини іноземними інвесторами вкладено 88,3 млн.дол.США прямих інвестицій (акціонерного капіталу), що у *3,6 рази менше*, ніж у попередньому році. Обсяг надходжень іноземного капіталу у 2013 році був найменшим за останні вісім років. Хоча, мова не йде про втрату зацікавленості зарубіжними партнерами у підприємствах регіону, а швидше про більш обережні стратегії в інвестуванні, які не передбачають значних обсягів вкладення капіталу в умовах нестабільної ситуації в Україні. Іноземний капітал минулого року залучено в 166 підприємств області, що є на рівні попередніх років. Разом з тим, у 2013 році в розрахунку на одне підприємство в середньому припадало 0,5 млн.дол. надходжень, тоді як у 2007 році цей показник був втричі більшим (1,6 млн.дол.).

Дві третини минулорічного обсягу надходжень іноземного капіталу в область було залучено в I півріччі. Найменшими надходження були у IV кварталі (13,9 млн.дол.), що не в останню чергу було обумовлено раптовою відмовою української влади підпису-

вати Угоду про асоціацію з ЄС. Загалом, у 2013 році щоквартальні обсяги залучення прямих інвестицій були в 3,9 рази меншими від середньоквартального значення докризового 2007 року. Динаміку прямих іноземних інвестицій в економіку Львівщини відображено на рис.1.

Обсяг іноземних інвестицій
з початку інвестування, млн.дол.США

Надходження за рік, млн.дол.США

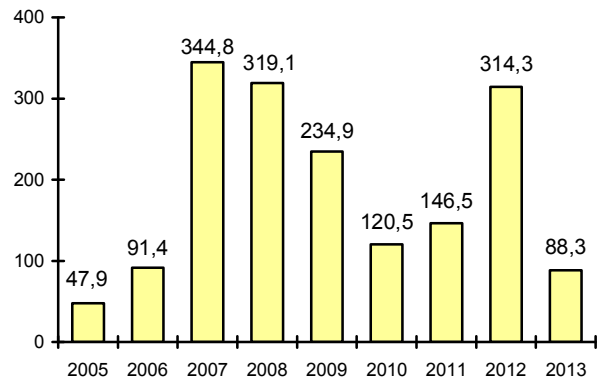

Рисунок 1 –Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку Львівщини

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), вкладених в економіку області з початку інвестування, станом на 31 грудня 2013 року становив 1706 млн.дол.США. Для порівняння, сумарний обсяг іноземного капіталу залучений у п'ять сусідніх із Львівщиною областей (Волинську, Рівненську, Тернопільську, Івано-Франківську, Закарпатську) склав 1981,3 млн.дол.

Попри те, що іноземні інвестиції продовжують залучатись в Україну, ці надходження поки що не сприяють істотному поліпшенню стану економіки. Однією з причин такої ситуації є той факт, що капітал нерезидентів направляється головним чином у високоприбуткові галузі (фінансово-банківську систему, торгівлю, операції з нерухомістю, харчову промисловість), а не у високотехнологічні виробництва. Незважаючи на деякі позитивні зміни в останні роки, прикладом такої неефективної структури залучення іноземного капіталу є, зокрема, Львівська область.

Загальну динаміку іноземного інвестування в Львівській області у 2007-2011 роках визначали значні надходження іноземного капіталу у фінансову діяльність, проте у 2012 році ситуація змінилась. В останні два роки переважна частка надходжень зарубіжного капіталу спрямовується в промислові підприємства нашого регіону (57,1% від загальнообласного обсягу надходжень у 2013 році та 83,7% – у 2012 році).

На кінець 2013 року у фінансових та страхових установах області було акумульовано 489,1 млн.дол.США іноземного капіталу, що у 7,2 рази більше, ніж на початок 2007 року. У минулому році у фінансову та страхову діяльність спрямовано лише 2,9 млн.дол. інвестицій, тоді як у 2007-2011 роках щороку в середньому надходило 100 млн.дол.

Станом на кінець 2013 року у сільське, лісове та рибне господарство, залучено 41,7 млн.дол. (2,4% від загальнообласного обсягу інвестицій). Найбільшими інвесторами цього виду діяльності є партнери з Данії – 19,6 млн.дол. або 47,1% від обсягу інвестицій у галузь, Нідерландів – 6,3 млн.дол. (15,2%), Великої Британії – 5,6 млн.дол. (13,4%), Кіпру – 5,1 млн.дол. (12,2%).

На підприємствах промисловості зосереджено 725,1 млн.дол. іноземного капіталу. Найбільше спрямовано у постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря, виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічну діяльність, машинобудування, виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів.

Більш ніж десята частина залучених у Львівщину прямих іноземних інвестицій припадає на підприємства, що здійснюють операції з нерухомим майном, а також адміністративне та допоміжне обслуговування. Загалом у 140 підприємств даних видів

діяльності залучено 194 млн.дол. У 2013 році в операції з нерухомим майном надійшло 16,7 млн.дол., а в діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – 0,5 млн.дол.

Значне місце в економіці області посідає торгівля. Станом на 31 грудня 2013 року у торговельні підприємства партнерами з 45 країн світу залучено 93,9 млн.дол. іноземних інвестицій (5,5% від загального обсягу). Минулого року надходження у торгівлю порівняно з 2012 роком скоротились у 5,5 разів і становили 3,9 млн.дол.

Після скорочення надходжень іноземних інвестицій у транспорт та зв'язок у 2012 році, минулого року обсяги вкладень зросли і становили 9,5 млн.дол. На кінець 2013 року на підприємствах транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності було зосереджено 35,3 млн.дол. іноземного капіталу, що на 27,9% більше, ніж на початок року.

Незначним залишається інтерес іноземних інвесторів до соціальної сфери Львівщини. На кінець 2013 року сумарна частка освіти, охорони здоров'я, культури та спорту у загальному обсязі іноземного капіталу в області склала тільки 1,9%.

З огляду на перспективи подальшого розвитку, значний потенціал має готельний бізнес області, ІТ-сфера та телекомунікації. Так, у заклади тимчасового розміщення й організації харчування вже залучено 18,4 млн.дол. прямих інвестицій. За участю іноземних засновників в області створено майже 80 організацій, що працюють у сфері інформації та телекомунікацій. Станом на кінець 2013 року зарубіжні партнери внесли у ці підприємства 34,4 млн.дол.

Важливе для економіки значення відіграє не тільки галузевий розподіл іноземного капіталу, а й структура його надходження за видами активів. Негативною тенденцією останніх років є те, що переважна частина іноземного капіталу надходить в область у вигляді грошових внесків, натомість, зменшилась питома вага машин, обладнання та інших активів, які безпосередньо використовуються у виробничих процесах.

За останні дев'ять років нерезидентами вилучено з області 286,5 млн.дол. США іноземних інвестицій. Найбільші втрати капіталу спостерігалися у 2007-2008 та в 2012-2013 роках. У минулому році внаслідок повного або часткового вилучення нерезидентами капіталу, а також поступки нерезидентами свого капіталу резидентам прямі іноземні інвестиції в області зменшились на 36,1 млн.дол.

Сума вилучення іноземного капіталу в області у 2013 році склала 40,9% від обсягу надходжень, тоді як в середньому за останні дев'ять років цей показник становив 16,8%.

Впродовж 2000-2011 років найбільш вагомими партнерами області за обсягом вкладеного капіталу були інвестори з Польщі, проте у 2012 році вони втратили свої лідируючі позиції, поступившись інвесторам з Кіпру. Станом на 31 грудня 2013 року з Кіпру в Львівщину було залучено 474,9 млн.дол., з них 256,9 млн.дол. надійшло в 2012 році, ще 9,1 млн.дол. – впродовж минулого року. Найбільші обсяги кіпрського капіталу акумульовано на підприємствах, що займаються постачанням електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (249,5 млн.дол.), діяльністю у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (86,8 млн.дол.), торгівлею (31,5 млн.дол.), операціями з нерухомим майном (23,1 млн.дол.).

Польськими інвесторами вкладено в економіку Львівської області 422,2 млн.дол., або чверть від загального обсягу іноземного капіталу на кінець 2013 року. Найбільшу активність польські партнери проявили у 2009 році, коли в економіку області ними було внесено 136,7 млн.дол., за 2013 рік від них залучено 30,1 млн.дол.

У 2013 році високу активність в інвестуванні області крім Польщі та Кіпру виявили компанії з Великої Британії, які вклали 7,8 млн.дол. (8,8% від річного обсягу надходжень), Британських Віргінських Островів – 6,9 млн.дол. (7,8%), Німеччини – 6,7 млн.дол. (7,6%) та Кюрасао – 6,3 млн.дол. (7,1%). Географічну структуру іноземних інвестицій подано на рис. 2.

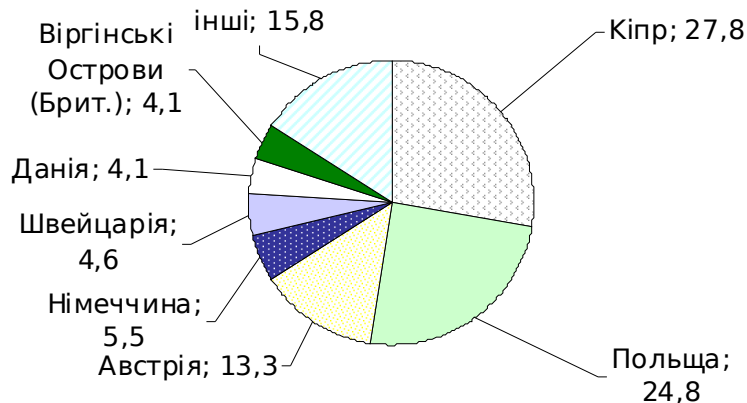

Рисунок 2 – Географічна структура іноземних інвестицій в область на 31.12.2013 р., %.

Окрім внесків до статутного капіталу, іноземні засновники активно впливають на діяльність підприємств області іншими фінансовими інструментами. Так, заборгованість підприємств Львівщини за кредитами та позиками, торговими кредитами та іншими зобов'язаннями (борговими інструментами) перед прямими іноземними інвесторами за минулий рік збільшилась в 1,5 раза і на 31 грудня 2013 року сягнула 668,9 млн.дол. Дві третини цих коштів були надані промисловим підприємствам та торгівельним організаціям [11].

Переважну частину (92,9%) боргових інструментів інвесторів-нерезидентів становлять кредити та позики. На кінець 2013 року заборгованість підприємств області за цими видами зобов'язань склала 621,4 млн.дол. Необхідно зазначити, що минулого року підприємства Львівщини від прямих інвесторів отримали 296,4 млн.дол. кредитів і позик, що у 2,2 раза більше, ніж у 2012 році. Водночас, нерезидентам було повернуто 86,1 млн.дол. кредитних коштів.

Зобов'язання перед прямими інвесторами за торговими кредитами становили 47 млн.дол., інші вимоги та зобов'язання – 0,5 млн.дол.

Таким чином, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій Львівської області (акціонерного капіталу та боргових інструментів) на кінець 2013 року становив 2374,9 млн.дол.

Із загальної кількості показників моніторингу реалізації Стратегії розвитку Львівської області до 2015 року визначено сім найважливіших показників (так званих „бенчмаркінгових“), для яких встановлений рівень, якого необхідно досягти у 2010 та 2015 роках. Зокрема, таким показником є обсяг залучених прямих іноземних інвестицій.

На кінець 2013 року обсяг прямих іноземних інвестицій, які надійшли в область, становив 1,7 млрд.дол.США.

Прогнозований обсяг у 2 млрд.дол.США на кінець 2015 року можна досягнути за умови стабілізації економічного та фінансового стану в державі та забезпечення належного інвестиційного клімату, щорічне зростання інвестицій при цьому у 2014-2015 роках повинно становити не менше 8%.

Загалом, залучення іноземних інвестицій є однією з передумов для подолання наслідків економічної кризи, сприяє зростанню виробництва, підвищенню технологічного рівня підприємств, виходу на світові ринки. Саме тому, доцільно

навести основні заходи щодо активізації іноземного інвестування українських підприємств. До них належать: стабілізація роботи фінансової системи країни; вирішення питань захисту прав власності інвесторів; розробка чіткої державної стратегії щодо залучення іноземних інвестицій тощо.

Висновок. В силу дії різноманітних чинників Львівщині ще не вдалося сповна реалізувати свій інвестиційний потенціал. Обсяги залучення іноземного капіталу є недостатніми для отримання очікуваних позитивних результатів, таких як збільшення обсягу виробництва, впровадження сучасних технологій, підвищення рівня зайнятості та кваліфікації робочої сили.

Також неефективною є структура залучення іноземного капіталу. Значна частина інвесторів працює у фінансовому секторі, торгівлі, операціях з нерухомим майном. Адже більшість іноземних інвесторів першочергово мету своєї діяльності вбачають в отриманні прибутку.

До того ж, іноземний капітал надходить переважно у міста та райони області, що вже є порівняно благополучними в соціально-економічному аспекті. Водночас, більшість периферійних районів залишаються у статусі інвестиційних аутсайдерів.

Перелік літератури:

1. Рабінович А. *Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: [навчальний посібник]/ Алла Рабінович.* – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2014. – 211с.
2. Воронов М. *Механізми залучення інвестицій для регіонального розвитку: [монографія]/ М. Воронов.* – К: Київський міжнародний університет, 2013. – 402с.
3. Єрмілова К. *Прямі іноземні інвестиції в умовах формування глобального економічного простору: [монографія]/ Катерина Єрмілова.* – Донецьк: Східний видавничий дім, 2013. – 139с.
4. Обушна Н. *Державне регулювання прямих іноземних інвестицій в Україні: [монографія]: Наталія Обушна.* – К: Інститут аграрної економіки, 2012. – 332с.
5. Слав'юк Р. *Вплив іноземного капіталу на розвиток регіону: [монографія]/ Р. Слав'юк, І. Олександренко.* – Львів: [АТБ], 2010. – 301с.
6. Матюшенко І. *Іноземні інвестиції в підприємницькій діяльності України: [монографія] / Ігор Матюшенко.* – Х: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 182с.
7. Васильченко Г. *Технології залучення прямих іноземних інвестицій у територію/ Г. Васильченко // Інвестиції: практика та досвід.* – 2009. - №16. – С.5-9.
8. Кравців В. *Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України: проблеми та політика активізації: [монографія] / В. Кравців; М. Мельник; В. Антонов.* – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2011. – 366с.
9. Кублікова Т. *Прямі іноземні інвестиції – стратегія розвитку України: [монографія] / Т. Кублікова.* – Одеса: Атлант, 2012. – 279с.
10. *Інвестиційний клімат Львівської області: науково-аналітичне видання/ [С.О. Матковський; В.С. Кравців; С.І. Зимовіна та ін.].* – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – с.206.
11. *Інвестування економіки Львівської області у 2013 році: Комплексна економічна доповідь.* – Львів, 2014. – 29с.

Стаття надійшла: 08.03.2015 р.
Рецензент: д.е.н., доц. Гооввій Д.А.

УДК 339.138

JEL Classification M 390

ВИКОРИСТАННЯ ПІДХОДІВ ХОЛІСТИЧНОГО МАРКЕТИНГУ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

Солопун Н.М., к.е.н., доцент

Пономарьов А.М.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Анотація: Сьогодні швидкий розвиток суспільства спричиняє зміни у всіх сферах господарювання, зокрема й у сфері міжнародного маркетингу. Новітні вимоги ринку диктують правила нової «гри» для підприємців, й тому вони мають шукати нові підходи до здійснення маркетингових дій у міжнародному середовищі. Зокрема, з'являються новітні напрямки у маркетингу. Слід виробити таку концепцію маркетингу, яка б об'єднувала всі сучасні напрямки розвитку маркетингу у єдине ціле з метою не роздроблення,